COMISIYNYDD SAFONAU
STANDARDS COMMISSIONER

ADRODDIAD BLYNYDDOL
Ebrill 2024 - Mawrth 2025

Mae'r Comisiynydd Safonau y Senedd yn berson annibynnol a benodir gan Senedd Cymru i ddiogelu safonau, cynnal enw da'r sefydliad a mynd i'r afael â chwynion.

Mae copi electronig o'r adroddiad hwn ar gael ar wefan Comisiynydd Safonau'r Senedd:
www.comisiynyddsafonaucymru.org.

Gellir cael copïau o'r adroddiad hwn hefyd mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopi caled gan:

Comisiynydd Safonau'r Senedd
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: 0300 200 6542
E-bost: **Comisiynydd.Safonau@senedd.cymru**

COMISIYNYDD SAFONAU
STANDARDS COMMISSIONER

ADRODDIAD BLYNYDDOL
Ebrill 2024 - Mawrth 2025

Cynnwys

1. Cyflwyniad 6
2. Swyddogaethau a dyletswyddau'r Comisiynydd 7
3. Cwynion 8
4. Gwaith arall 13
5. Gwariant 14
6. Y flwyddyn sydd i ddod 16
7. Diolchiadau 17

1. Cyflwyniad

1. Dyma fy mhedwerydd adroddiad blynyddol fel Comisiynydd Safonau'r Senedd Mae'r adroddiad yn amlinellu sut y cyflawnais swyddogaethau'r swydd honno yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025.

2. Ar ôl nodi'r darpariaethau statudol perthnasol, mae'n rhoi gwybodaeth am nifer y cwynion a phynciau'r cwynion a ddaeth i law a'r modd y cawsant eu prosesu. Rhoddir gwybodaeth hefyd am waith arall a wnaed yn 2024-25, gwariant swyddfa'r Comisiynydd a'r hyn sydd wedi'i gynllunio ar gyfer 2025-26.

2. Swyddogaethau a dyletswyddau'r Comisiynydd

3. Nid oedd unrhyw newidiadau i swyddogaethau a dyletswyddau'r Comisiynydd yn ystod y flwyddyn adrodd. Crëwyd swydd Comisiynydd Safonau'r Senedd gan adran 1(1) o Fesur Comisiynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2009 ('y Mesur').[1] Mae Adran 5 o'r Mesur yn darparu ar gyfer annibyniaeth y Comisiynydd ar gyfarwyddyd neu reolaeth y Senedd.

4. Nodir swyddogaethau'r Comisiynydd yn adrannau 6 a 7 o'r Mesur a gellir eu crynhoi fel a ganlyn –

- derbyn unrhyw gŵyn bod Aelod wedi methu â chydymffurfio ag un o ofynion y Cod Ymddygiad[2] ('y Cod') neu ddarpariaeth berthnasol arall, ymchwilio i gwynion o'r fath a chyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad ('y Pwyllgor') ar y rhai sy'n dderbyniadwy;[3]
- Cynghori Aelodau o'r Senedd ac aelodau'r cyhoedd am y gweithdrefnau ynglŷn â gwneud cwynion ac ymchwilio i gwynion;
- Rhoi cyngor i'r Senedd ar unrhyw fater o egwyddor gyffredinol sy'n ymwneud â safonau ymddygiad Aelodau, y weithdrefn ar gyfer ymchwilio i gwynion neu unrhyw fater arall sy'n ymwneud â hyrwyddo, annog a diogelu safonau uchel o ymddygiad mewn swydd gyhoeddus fel Aelod o'r Senedd.

5. Mae adran 19 o'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiynydd, cyn gynted â phosibl ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol, gyflwyno adroddiad i'r Senedd ar sut mae swyddogaethau'r Comisiynydd wedi cael eu harfer yn ystod y flwyddyn honno.

---

[1] **http://www.legislation.gov.uk/mwa/2009/4/contents; http://www.legislation.gov.uk/mwa/2009/4/contents/enacted/welsh**
Cafodd teitl y swydd ei newid o Gomisiynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru pan ddaeth adran 7 o Ddeddf y Senedd ac Etholiadau (Cymru) i rym ar 6 Mai 2020.
[2] **https://www.assembly.wales/en/memhome/code-conduct-mem/Pages/default.aspx**
[3] Fel y'u diffinnir yn adran 6(3) o'r Mesur.

3. Cwynion

Cyflwyniad

6. Treuliwyd y rhan fwyaf o'm hamser o bell ffordd yn ystod y flwyddyn yn ymdrin â chwynion yn erbyn Aelodau o'r Senedd. Nodir rhagor o wybodaeth amdanynt y paragraffau a ganlyn.

Cwynion a ddygwyd ymlaen o 2023-24

7. Ar ddechrau'r flwyddyn adrodd, nid oedd unrhyw gwynion yn aros am benderfyniad ar dderbyniadwyedd. Roedd ymchwiliadau i ddwy gŵyn dderbyniadwy yn mynd rhagddynt ar ddechrau'r flwyddyn. Roedd y cwynion bron yn union yr un fath a chafodd fy adroddiadau ar yr ymchwiliadau hyn eu cyflwyno i'r Pwyllgor ym mis Gorffennaf 2024.[4]

Cwynion newydd

8. Yn ystod y flwyddyn, cafwyd 136 o gwynion newydd. Ymdriniwyd â phob un o'r cwynion hyn yn unol â'r Weithdrefn.

9. Dangosir ffynonellau, pynciau a rhesymau dros annerbyniadwyedd y cwynion hyn yn y Tablau isod.

[4] Yr ail adroddiad ar bymtheg i'r Chweched Senedd o dan Reol Sefydlog 22.9 - Andrew RT Davies

Tabl 1: Cwynion a ddaeth i law, ffynhonnell a derbyniadwyedd

	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
Daeth i law	216	44	71	190	136
% gan y cyhoedd	94	91	58	89	92
% gan Aelod yn erbyn Aelod	4.5	0	0	0.5	2
% gan Aelod yn ei erbyn ei hun	0.5	0	7	1.5	1
% gan Glerc y Senedd	1	9	35	9	5
% annerbyniadwy	41	80	49	84	82
% derbyniadwyedd heb ei benderfynu erbyn diwedd y flwyddyn	9	5	0	1	3

Tabl 2: Cwynion yn ôl pwnc

	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2023-24
Ymddygiad ar y cyfryngau cymdeithasol	60	6	8	53	44
Camddefnyddio adnoddau	25	4	5	3	5
Safon gwasanaeth	7	16	5	17	15
Methu â chofrestru / datgan / diweddaru buddiant	95	7	27	24	12
Y tu allan i gylch gwaith (ymddygiad yn y Cyfarfod Llawn neu ymddygiad Gweinidogol)	12	3	20	29	22
Ymddygiad arall[5]	17	8	6	64	38
CYFANSWM	**216**	**44**	**71**	**190**	**136**

[5] Ceir cwynion mewn sawl maes gwahanol ac mae'r adran hon yn cynnwys cwynion sy'n amrywio o dderbyn rhoddion i weithredoedd Aelod mewn ymateb i'r hyn a welwyd yn bostiadau bygythiol ar gyfryngau cymdeithasol. Roedd pynciau eraill y cwynwyd amdanynt yn cynnwys polisïau Llywodraeth Cymru, sylwadau gan Aelodau yn y cyfryngau darlledu, a chwynion am staff yn gweithio ar etholiadau yn ystod oriau swyddfa.

Tabl 3: Rhesymau nad yw cwyn yn dderbyniadwy

Rhif y rheswm	Disgrifydd	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
1	Ddim yn ysgrifenedig (Paragraff 4.2(a) y Weithdrefn)	0	0	0	0	0
2	Ddim yn enwi'r achwynydd (Paragraff 4.2(b) y Weithdrefn)	0	0	0	0	0
3	Ddim yn ymwneud ag ymddygiad Aelod a enwyd (Paragraff 4.2(c) y Weithdrefn)	2	2	0	9	1
4	Ddim yn datgan gweithred neu ddiffyg y cwynir amdano (Paragraff 4.2(d) y Weithdrefn)	86	33	1	9	2
5	Tystiolaeth ategol annigonol (Paragraff 4.2(e)(i) y Weithdrefn)[6]	-	-	3	40	22
6	Ymddygiad, os profir, nad yw'n torri darpariaeth berthnasol (Paragraff 4.2(e)(ii) y Weithdrefn)					
	a. Ymddygiad yn y Cyfarfod Llawn neu Bwyllgor (Paragraff 3 y Cod)[7]	-	-	13	17	12
	b. Ymddygiad Gweinidogol (Paragraff 7(ii) y Cod)[8]	-	-	7	12	10
	c. Safon gwasanaeth (Paragraff 7(iii) y Cod)[9]	-	-	4	17	27
	d. Arall	-	-	7	100	35
7	Ddim o fewn y cyfnod a ganiateir (Paragraff 4.2(g) y Weithdrefn)	1	0	0	1	2

10. O'r 20 cwyn dderbyniadwy, roedd 7 yn atgyfeiriadau gan y Clerc i'r Senedd. Roedd pob un yn ymwneud â methiannau bach gan Aelodau i hysbysu newid i'w buddiannau cofrestredig o fewn yr amser a ganiateir o dan y Rheolau Sefydlog. Ym mhob achos, gan fod yr Aelodau

[6] Pan fydd Achwynwyr yn methu, i ddechrau, â darparu digon o dystiolaeth neu wybodaeth i gefnogi cwyn a allai fod yn dderbyniadwy, byddant yn cael o leiaf 14 diwrnod i'w darparu.
[7] Mae paragraff 3 o'r Cod yn darparu mai'r Llywydd a chadeiryddion pwyllgorau fydd, fel arfer, yn ymdrin ag ymddygiad Aelodau yn ystod Cyfarfod Llawn y Senedd ac mewn pwyllgorau, drwy droi at Reolau Sefydlog y Senedd. Dim ond os caiff cwyn am ymddygiad o'r fath ei chyfeirio at y Comisiynydd gan y Llywydd neu gadeirydd pwyllgor y caiff y Comisiynydd ymchwilio iddi.
[8] Mae adran 8 o'r Mesur a pharagraff 7(ii) o'r Cod yn ei gwneud yn glir nad oes gan y Comisiynydd unrhyw rôl mewn perthynas â chwynion am gamymddwyn honedig gan Aelod wrth weithredu'n llwyr yn rhinwedd ei swydd fel Gweinidog. Cafodd yr achwynwyr a honnodd gamymddwyn gweinidogol eu cyfeirio at swyddfa'r Prif Weinidog.
[9] Mae paragraff 7(iii) o'r Cod yn darparu nad yw'n ymwneud â safon gwasanaeth a chanlyniadau a geir gan Aelod.

wedi derbyn y gwall a'i gywiro, argymhellais i'r Pwyllgor na ddylwn barhau â'm hymchwiliad. Derbyniwyd pob argymhelliad o'r fath.

11. Daeth fy ymchwiliad i un o'r cwynion derbyniadwy i ben, yn unol â pharagraff 5.1(c) o'r Weithdrefn, pan gefais fy hysbysu gan yr Achwynydd nad oedd am barhau â'i gŵyn.

12. Cychwynnais ymchwiliad ffurfiol llawn i 11 o'r cwynion derbyniadwy eraill. Cyflwynwyd fy adroddiadau ar dri o'r ymchwiliadau hyn i'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn. Ym mhob un o'r adroddiadau hyn, rhoddais fy marn bod darpariaeth berthnasol wedi cael ei thorri. Cytunodd y Pwyllgor â'r tair barn. [10] [11] [12]

13. Fe ymesgusodais fy hun o ymchwilio i un o'r cwynion derbyniadwy am fy mod i wedi ymwneud â'r partïon yn ystod fy ymchwiliad i gŵyn arall. Yn unol ag adran 4 o'r Mesur, fe gafodd Melissa McCullough, Comisiynydd Safonau Cynulliad Gogledd Iwerddon a Chomisiynydd Safonau'r Ynysoedd Cyfan, ei phenodi'n Gomisiynydd Dros Dro. Cyflwynwyd adroddiad ei hymchwiliad i'r Pwyllgor ym mis Mawrth 2025.[13]

Cwynion a ddygwyd ymlaen i 2025-26

14. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd fy ymchwiliadau i'r wyth cwyn dderbyniadwy, a oedd yn weddill a ddaeth i law yn ystod y flwyddyn, yn parhau.[14]

15. Cafodd pedair cwyn eu hatal dros dro gyda'u derbyniadwyedd eto i gael ei benderfynu. Fe ataliais i'r cwynion hyn dros dro am eu bod bron yn union yr un fath â chwynion a oedd eisoes yn destun ymchwiliad. Ymdrinnir â'r cwynion sydd wedi cael eu hatal dros dro pan fyddaf yn cyflwyno fy adroddiad i'r Pwyllgor ar y cwynion cysylltiedig.

Ystyriaethau

16. Rwyf yn fodlon bod ymddygiad cyffredinol yr Aelodau yn parhau i fod o safon uchel.

17. Roedd y gostyngiad o 59 yn nifer y cwynion a ddaeth i law i'w briodoli i raddau helaeth i'r gostyngiad sylweddol yn nifer y cwynion a oedd wedi cael eu gwneud yn erbyn y ddau Aelod a oedd yn destun 58 o gwynion yn 2023-24.

[10] Y Pedwerydd adroddiad ar ddeg i'r Chweched Senedd o dan Reol Sefydlog 22.9
[11] Y deunawfed adroddiad i'r Chweched Senedd o dan Reol Sefydlog 22.9
[12] Y Pedwerydd adroddiad ar bymtheg i'r Chweched Senedd o dan Reol Sefydlog 22.9
[13] Yr Ugeinfed adroddiad i'r Chweched Senedd o dan Reol Sefydlog 22.9
[14] Mae'r holl ymchwiliadau hyn wedi'u cwblhau ac mae adroddiadau wedi'u cyflwyno i'r Pwyllgor ar saith ohonynt

18. Ni welwyd unrhyw newid mawr naill ai yng nghanran y cwynion a wnaed gan aelodau'r cyhoedd nac yng nghanran y cwynion a oedd yn annerbyniadwy.

19. Y rheswm unigol pennaf dros ddal bod cwynion yn annerbyniadwy oedd eu bod yn ymwneud ag Aelod yn darparu gwasanaeth gwael honedig i'w etholwyr. Mae paragraff 7 o'r Cod Ymddygiad yn darparu nad yw'r Cod yn gymwys "*mewn perthynas â safon y gwasanaeth a'r canlyniadau a gafwyd gan Aelod*".Daethpwyd i'r farn bod yr ateb am wasanaeth gwael gan Aelod i'w gael drwy'r blwch pleidleisio yn yr etholiad nesaf. Gyda chyflwyniad y system cynrychiolaeth gyfrannol ar sail rhestr gaeedig o dan Ddeddf Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) 2024, ni fydd yr ateb hwnnw ar gael mwyach.

20. Rwy'n gwerthfawrogi bod cyfryngau cymdeithasol yn offeryn allweddol i rai Aelodau. Fodd bynnag, mae'n destun pryder, er gwaethaf y rhybuddion a roddwyd yn y sesiynau ymwybyddiaeth i'r Aelodau a'u staff a chan y y Pwyllgor, mae cwynion am ymddygiad ar y cyfryngau cymdeithasol yn niferus o hyd. Rwyf wedi argymell i Gomisiwn y Senedd y dylid darparu hyfforddiant pwrpasol i'r Aelodau a'u staff ynghylch defnyddio cyfryngau cymdeithasol. Mae hyn yn arbennig o angenrheidiol oherwydd y gyfran uchel o Aelodau newydd sy'n debygol o gael eu hethol yn 2026.

4. Gwaith arall

21. Wrth ystyried cwynion, nodais eto sawl enghraifft lle y gellid gwneud gwelliannau i'r Cod a'r Weithdrefn. Roeddwn i'n falch o nodi bod Llywodraeth Cymru bellach wedi ymrwymo i weithredu rhai o’m hargymhellion blaenorol, gan gynnwys rhoi'r pŵer i'r Comisiynydd gychwyn ymchwiliad heb yr angen am gŵyn a phenodi aelodau annibynnol i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad.

22. Gwneuthum gyflwyniadau i'r Pwyllgor hwnnw mewn perthynas â'i ymchwiliadau i Gyfrifoldeb Aelodau Unigol - Dichell Fwriadol ac Urddas a Pharch.

23. Cwblhawyd y gwaith ar y wefan newydd. Mae'n llawer haws ei ddefnyddio ac yn darparu llawer mwy o wybodaeth na'r fersiwn flaenorol. Mae ffurflen gwyno newydd ar gael yn ogystal â gwybodaeth am y broses gwyno a'r gefnogaeth sydd ar gael i bawb sy'n ymwneud â'r broses gwyno.

24. Euthum i’r Rhwydwaith Safonau yn Belfast a chefais gyfnewidiadau defnyddiol gyda chynrychiolwyr o Loegr, yr Alban, Gogledd Iwerddon, Ynys Manaw ac Ynysoedd y Sianel. Yn ogystal, cefais gyfarfodydd, fel arfer o bell, â nifer o ffigyrau allweddol ym maes safonau, gan gynnwys Cadeirydd y Pwyllgor Safonau mewn Bywyd Cyhoeddus, y Comisiynydd Seneddol dros Safonau, Comisiynydd Safonau Cynulliad Gogledd Iwerddon, ac Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

25. Yn ystod y flwyddyn, cefais ohebiaeth ar ystod eang o faterion y tu allan i'm cylch gwaith fel Comisiynydd. Ym mhob achos, esboniwyd i'r gohebwyr pam na allwn eu cynorthwyo a chawsant eu cyfeirio at y sefydliad priodol i ddelio â'u problem.

5. Gwariant

26. O dan adran 3 a pharagraff 5 o’r Atodlen i’r Mesur, rhaid i Gomisiwn y Senedd dalu’r Comisiynydd y cyflog a’r lwfansau a gytunir yn nhelerau ac amodau’r penodiad. Rhaid i’r Comisiwn hefyd dalu’r holl dreuliau rhesymol yr eir iddynt yn gyfreithlon gan y Comisiynydd wrth gyflogi staff, prynu nwyddau neu wasanaethau, a thalu lwfansau neu dreuliau i dystion.

27. Mae'r gwariant gan swyddfa'r Comisiynydd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024 i’w weld yn Nhabl 4.

Tabl 4 – Gwariant swyddfa'r Comisiynydd

	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
	£	£	£	£	£
Costau cyflogaeth y Comisiynydd (Nodyn 1)	0	30,538	34,692	48,847	39,137
Teithio a Chynhaliaeth y Comisiynydd	0	1,014	4,264	5,199	24
Costau eraill y Comisiynydd	0	0	0	0	0
Costau cyflogaeth y Comisiynydd Dros Dro (Nodyn 1)	42,517	0	0	0	2,940
Teithio a chynhaliaeth y Comisiynydd Dros Dro	105	0	0	0	0
Costau eraill y Comisiynydd Dros Dro	0	0	0	0	0
Cyfanswm gwariant y Comisiynydd a'r Comisiynydd Dros Dro	42,622	31,552	38,955	54,045	42,101
Costau cyflogaeth (Nodyn 2)	92,834	70,874	71,115	74,448	75848
Teithio a chynhaliaeth staff	0	0	0	0	520
Costau eraill staff	0	0	0	0	0
Cyfanswm costau staff	92,834	70,874	71,115	74,448	76368
Gwariant arall yr aed iddo[15]	25,259	4,957	9,524	5,498	8,555
CYFANSWM GWARIANT SWYDDFA’R COMISIYNYDD	**160,715**	**107,383**	**119,595**	**133,992**	**127,025**

Nodyn 1 - Tâl y Comisiynydd + cyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr

Nodyn 2 - Cyflog staff + cyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr + cyfraniad pensiwn y cyflogwr

28. Mae cost rhedeg swyddfa'r Comisiynydd yn dibynnu'n helaeth iawn ar nifer y cwynion sy’n dod i law a faint ohonynt sy'n dderbyniadwy ac felly’n gofyn ymchwiliad. Er bod nifer y cwynion a ddaeth i law yn 2024-25 54 yn llai na'r flwyddyn flaenorol, bu'n rhaid treulio mwy o amser yn ymchwilio i'r rhai oedd yn dderbyniadwy. Gyda chytundeb pawb dan sylw, gwnaed arbedion sylweddol drwy ddefnyddio Microsoft Teams i gynnal cyfweliadau. At ei gilydd, roedd y gwariant 5% yn is na'r flwyddyn flaenorol a bron i 21% yn llai nag yn 2020-21.

[15] Roedd hwn yn cynnwys taliadau am wasanaethau cyfreithiol, trawsgrifio, a ymdrin â’r cyfryngau.

6. Y flwyddyn sydd i ddod

29. Yn ogystal ag ymdrin â chwynion, byddaf, yn ystod 2025-26, yn parhau i weithio'n agos gyda'r Pwyllgor a'i staff i wneud y broses gwynion yn fwy effeithiol ac effeithlon drwy nodi unrhyw beth yn y Mesur, y Cod a'r Weithdrefn y gellid ei wella.

30. Byddaf yn parhau i gyfrannu i ymchwiliadau'r Pwyllgor.

31. Byddaf yn ymgysylltu ag arweinwyr y pleidiau ac yn ceisio cytuno ar broses ar gyfer ymdrin â chwynion am wasanaeth gwael gan Aelodau.

32. Byddaf yn ystyried goblygiadau i'm gwaith o'r newidiadau deddfwriaethol arfaethedig sy'n debygol o ddod i rym ar ddechrau'r Seithfed Senedd.

33. Byddaf yn cynnig sesiynau ymwybyddiaeth pellach i Aelodau pob plaid a'u staff ac yn paratoi ar gyfer darparu sesiynau ar gyfer y llawer o Aelodau newydd a fydd yn cael eu hethol ym mis Mai 2026.

34. Byddaf yn parhau i gysylltu â'r rhai sy'n gwneud gwaith tebyg mewn awdurdodaethau eraill gyda'r bwriad o nodi a chyflwyno arfer gorau.

7. Diolchiadau

35. Gwnaeth Jonathan Thomas, fy Rheolwr Ymchwiliadau a Chwynion, ddefnydd llawn o’i flynyddoedd yn fwy o brofiad o gefnogi pob Comisiynydd Safonau ers i’r swydd gael ei chreu yn 2009. Heb ei gymorth diwyro, byddai fy nhasg wedi bod yn llawer anoddach. Rwy’n ddiolchgar iawn i Meriel Singleton, Clerc y Pwyllgor Safonau Ymddygiad, i Sean Powell o Adran TGCh a Darlledu Comisiwn y Senedd am ei waith gofalus a'i gymorth gyda'r wefan newydd, ac i'r llawer o staff eraill yng Nghomisiwn y Senedd a'm helpodd i gyflawni fy nyletswyddau.

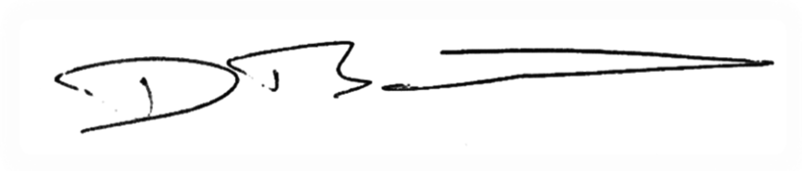

Douglas Bain CBE TD

Comisiynydd Safonau’r Senedd

11 Gorffennaf 2025

COMISIYNYDD SAFONAU

STANDARDS COMMISSIONER